

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

ordinandi, juxta formulam undecimam & duodecimam. Ceterum ex formula illa undecima constat consensum regum de persona electi hac conditione temperatum, *si Episcopi eum dignum ad onus episcopale invenire valerent.*

CAPVT XVI.

Synopsis.

I. Consensum regum suis quoque decretis diserte confirmarunt Concilia Galliarum temporibus Caroli Calvi & Lotharij Imp. habita.

II. Dein palatini Clerici à solo Principe designabantur ad episcopatus, absque ulla electione. Quod probatur duobus exemplis.

III. Aliud electionis palatine exemplum habetur apud Lupum Ferrariensem in causa Aeneæ Episcopi Parisiensis.

IV. Sed ex eo Regum usu proficebantur ingentia incommoda. Plerumque enim promovebantur viri rudes atque imperiti & vita inexplorata. Itaque Concilium Valentinum edixit ut si quis à palatio mitteretur, prius diligenter examinaretur, ut sciri posset an episcopatu dignus esset.

V. Quando se Reges continuerunt intra terminos consensu, Pontifices quoque Romani ejus rationem habendam esse existimaverunt.

VI. Non adeo tamen se demittebant Romani Pontifices in hoc electionum negotio quin aliquando sui loci memores essent. Quod probatur auctoritate Joannis octavi, qui Lanfanensis Episcopi institutionem in se traxit, ac tamen consensum à Carolo Crasso suppliciter petiit.

VII. Carolus Crassus quasdam Ecclesias libertate canonica electionum in perpetuum donavit, exempli causa, Genevensis, & Cabilonensem.

VIII. Sub Carolo Simplice, tamen si respublica variis moribus concessa fuerit, remansit tamen necessitas assensus regis in electionibus Episcoporum. Probat auctoritate Joannis decimi Papæ.

IX. Continuatæ est hac potestas à sequentibus Regibus; ut ostenditur pluribus exemplis.

X. In initio tertia Regum nostrorum dynastia perseveravit prior illa consuetudo assensus regis.

I. **C**ONSENSUM regum suis quoque decretis diserte confirmarunt Concilia Galliarum temporibus Caroli Calvi & Lotharij Imp. habita. Anno DCCCCLIV. petunt à Carolo patres in synodo apud Theodonis-villam ut viduatis Ecclesiis quantocyus præficiantur Episcopi à Deo dati, & à vobis regulariter designati. Si omisus esset Principis consensus, irrita quidem non erat ordinatio, ut sapienter docuit Florus, attamen discordiæ seminarium erat. Quod ut averteret à capite Vvenilonis Senonensis, qui Rege non merito electum à clero & populo Agium Preshbyterum Aurelianensi Ecclesiæ ordinaverat, Concilium Vernense anno DCCCXLIV. à Carolo postulat, quoniam rei illius alium exitum non videbat, ut ejus

pietas quod à tantis viris actum est, ratum esse permittat.

II. Ceterum non potuit his limitibus coerceri potestas regia; quæ aulicorum cupiditatibus incitata, electiones in aliis conservando, palatinos Clericos à solo Principe designari posse contendebat. Quod aperte docet Vvenilonis & Gerardi Comitum epistola apud Lupum Ferrariensem LXXXI. ad Amulum Archiepiscopum Lugdunensem. Hujus Amuli sedes cum esset in parte regni Lotharij, prolixius à clarissimis illis viris Caroli nomine exorandus fuit ut Bernum Regis propinquum, & ab eo de Consiliariorum suorum consensu electum, in Augustodunensi Ecclesia ordinaret. Quod ut impetrent, addunt non esse novum ut à Rege nobilioribus Ecclesiis ex palatio deligantur antistites: *Idque vestre prudentiæ Dominus noster*

justi suggerere, non esse novitium aut temerarium quod ex palatio honorabilioribus maxime Ecclesiis procurat antistites. His subjungunt concessionem à Zacharia factam Pippino, de qua superius actum. Poterant edictum Clotarij Regis proferre, si fuisset illis obvium; cujus verba de hac specie intelligenda suo loco monuimus. Nec contenti Bernum commendare, eadem quoque ratione Godelsadum, à Rege electum, Cabilonensi Ecclesiæ admoveri petunt: *Godelsadum etiam, quem ex palatio suo more predecessorum Regum majorum suorum, ut ante monstratum est, Cabilonensi Ecclesiæ præfici flagitat idem Rex, in hac Quadragesima non gravemini ordinare.* Quæ petitio locum habuit saltem in Godelsado, qui subscripsit Concilio Suefionensi anno DCCCLIII. sex annis post epistolam illam; quæ data est anno octingentesimo quadragesimo octavo.

III. Aliud electionis palatine exemplum habetur apud eundem Lupum ep. 98. & 99. in Aneæ Parisiensi Episcopo, quem anno DCCCLIII. Carolus elegerat. Sed eum postea clerus quoque Ecclesiæ Parisiensis & fratres cœnobiorum sua quoque electione honestarunt, rogantes literis suis Senonensem Archiepiscopum & provinciam Episcopos ut quantocyus ejus ordinatio perficiatur, ne dilatione divini & regis beneficii torquerentur. Ratio verò est in promptu cur Rex electionem Aneæ sibi assumpsisset: quoniam unus erat è Clericis aulicis, ut colligitur ex epistola Episcoporum ad clerum Ecclesiæ Parisiensis: *Quis enim vel leviter tetigit palatium cui labor Aneæ non innotuit, & fervor in divinis rebus non apparuit?*

IV. Quoniam verò non omnes episcopatus admoti referebant Aneæ istius mo-

Vide Notat. Baluzij ad epist. 81. Lupi Ferrar.

res, sed inexplorata vita & rudes atque imperiti passim promovebantur, saltem in regno Gallicano Lotharj Imperatoris, qui omnia agebat pro arbitrio, ideo Concilium Valentinum anno DCCCLV. congregatum, quid agendum esset in his angustiis præscripsit canone septimo. Ac primum quidem constituit ut post obitum Episcopi statim à Principe peteretur ut canonicam electionem clero & populo permetteret. *Sed etsi à servitio p̄j Principis nostri, inquit, aliquis Clericorum venerit ut alicui civitati preponatur Episcopus, timore casto sollicitè examinetur, primum cujus vita sit, deinde cujus scientia. Et vigore ecclesiastico sub oculis omnipotentis Dei agat Metropolitanus in hac parte, Episcopis sicut Dei ministris adjutorium ferentibus, ne maculate vite, & pompis seculi turbidus, & simoniaca heresi pollutus, humilibus & mundis membris Christi Ecclesieque ipsius superponatur Episcopus, nec presumat illiteratum, & cupiditate nimia cecatum, redditurus facti sui rationem, populo Dei præficere.* Sanè in regno Caroli examen ordinandi mansit integrum penes Metropolitanos, ut diximus. Quod in regno Lotharj aliter se habebat. Ideoque Concilium hortatur Episcopos ut si rudis & improbatus ingeratur è palatio Episcopus, adeant Imperatorem cum clero & populo, ut Ecclesiam Dei gloriosus Imperator digno honoret ministro.

V. Quando intra consensus terminos Reges se continebant, Pontifices quoque Romani ejus rationem habendam docebant; ut patet ex epistola Ioannis octavi ad Aripertum Ebredumensem Episcopum anno DCCCLXXVII. Hic Valdenum, quem clerus & populus civitatis Venciensis elegerat, pieque memorie Imperator suo consensu firmaverat, noluit consecrare post mortem Imperatoris, sed alium absque Ecclesie consensu. Quare Ioannes Archiepiscopo & partibus præcipit ut Romam veniant pro tanti negotij discussione.

VI. Ceterum non adeo se demittebant Romani Pontifices in hoc electionum negotio quin aliquando sui loci memores essent. Cum divisio ex gravi partium contentione exorta esset in Ecclesia Lausanensi, de Episcopi electione, Ioannes octavus severè interdicit Theodorico Archiepiscopo Bisuntinensi quatenus ibi Episcopum neque jussu Regis, neque ex petitu plebis, consecrare presumat, donec communi consulto quem utiliorem præviderint, consecrari permittant de more. Hieronymum huic Ecclesie Ioannes præfici voluit: sed, qui ab initio non intervenerat, Regis consensum à Carolo Crasso ipse Pontifex suppliciter petivit, testatus il-

lum Regi fidelem in omnibus propriamque esse, sicut ceteri regni Episcopi existunt.

VII. Attamen reticenda non est Caroli Crassi erga quasdam Ecclesias benigna propensio, quas libertate canonica electionum in perpetuum donavit. Hoc beneficium contulisse Ecclesie Genevensi scribit Ioannes VIII. epist. 281. Eidem Ecclesie electionem perenniter de proprio clero donaverat. Profert quoque vir clarissimus Sirmondus, tomo tertio Conciliorum Gallie, ejusdem Caroli Præceptum Cabilonensi Ecclesie indultum anno DCCCLXXXV. ut obente pastore proprio, omni deinceps tempore canonicam habeat electionem.

VIII. Temporis progressu non est imminuta potestas regia in electionibus, licet per bella domi forisque gesta valde debilitata fuerit in rebus civilibus sub Carolo Simplicie. Ejus rei fidem facit Ioannis Papæ decimi epistola anno DCCCXXI. scripta ad Herimannum Coloniensem, quæ edita est tomo III. Conciliorum Gallie. Hilduinus Ecclesie Tungrensis episcopatum ab Henrico Rege Germaniæ, bellum adversus Carolum gerente, precibus & pretio impetravit; seque consecrari ab Herimanno Colonienfi vi metuque compulsio per Gislebertum obtinuit. Quod factum aperte contra jus Caroli; in cujus regno sita erat civitas Leodium, sive Legia, (utroque enim nomine dicitur à Ioanne) ubi erat sedes Ecclesie Tungrensis. Vacanti sedi præficiendum Carolus elegit Richerium Abbatem, adjuncto quoque cleri & populi consensu. Delata dissidij istius querela ad Ioannem decimum illique à Berengario Imperatore consanguineo Caroli commendata, præcipit Herimanno Ioannes ut Romam cum Hilduino & Richerio accedat ad definiendam hanc controversiam. Interim illum objurgat ob spretam Caroli auctoritatem. *Valde mirari non distulimus, inquit, cur contra rationem absque Regis iussione agere percontastis; cum vobis reminiscens hoc nullo modo esse debeat ut absque regali præceptione in qualibet parochia Episcopus sit consecratus.* Hujus antiqui moris originem à Romanorum Pontificum auctoritate profectam docens, usum illum in posterum observari jubet: *Vt prior antecessorum suorum Regum mos fuit, cum ita illibatam atque inconcussam dominationem obtinere delectamur. Et sicut priores suos antecessores, nostrorum antecessorum auctoritate, Episcopum per unamquamque parochiam ordinare probabiliter statutum est, ita ut Carolus Rex faciat confirmando jubemus.* In epistola ad Carolum ad priscam consuetudinem & regni dignitatem hoc refert: *De hoc quod*

*Fide Notæ De-
loci ad Familiam
Gallie Occident.
112. 34.*

quod Gislebertus contra vestra scepra inutiliter gessit, valde doluimus, eo quod prisca consuetudo & regni nobilitas censuit ut nullus Episcopum ordinare debuisset absque Regis iussione. Necessitatem assensus regij aperte prædicat. Neque enim de nominatione electioni prævia intelligendum puto.

IX. Continuata est hæc potestas à sequentibus Regibus; ut fidem facit Artaldus Episcopus Remensis apud Flodoardum lib. III. historia Remensis cap. xxxv. qui se electum ait à clero & populo, dante illis Rodulfo Rege id agendi facultatem ad Dei honorem & sui fidelitatem. In Chronico Flodoardi anno DCCCCLXII. eligitur Odoricus ad Remensem episcopatum, favente Lothario Rege. Quam ob rem non dubitat Adalbero Remensis in decreto suo de reformatione cœnobij Mosomensis anno DCCCCLXXXIII. profiteri sibi episcopatum gratia Dei & beniginitate regia contraditum. His addi potest apertum testimonium Gerberti in epistola LXXX. ad Verdunensem Ecclesiam: Pastorem tuum voluntate hereditarij Regis, (id est, Ludovici filij Lotharij) consensu & favore comprovincialium Episcoporum electum, ac insuper episcopali benedictione donatum, adhuc pertinax minimè recognoscis. Mox: Ideo Pastorem non recognoscis, quia Regem tuum regno privare moliris. Vnde colligi quoque potest Episcopos tunc per suasum habuisse, cum Regis assensu Episcopos provinciales, non expectata cleri & plebis voluntate, potuisse Episcopum eligere atque ordinare.

X. Initio tertia Regum nostrorum dynastia perseveravit prior illa consuetudo assensus regij. Quod testatur decretum electionis Arnulfi in Episcopum Remensem, factum ab Episcopis provincie cum omni clero, acclamante populo, orthodoxis Regibus Hugone & Roberto consentientibus, anno nongentesimo octuagesimo nono. Iidem Episcopi, post abdicationem Arnulfi, elegerunt Gerbertum, favore & convenientia utriusque Principis Domini Hugonis Augusti & excellentissimi Regis Roberti, assensu quoque eorum qui Dei sunt in clero & in populo.

CAPVT XVII.

Synopsis.

I. Ventum est tandem ad Tractatum de jure Regalia. Materia isthac omnino bene tractata est quoad questiones qua in foro occurrunt. Nemo tamen ejus juris originem hactenus assecutus est. Referuntur in aversione varia plurimorum sententia.

II. Itaque visum est inquirere accuratè ac distictè.

ligenter in hanc materiam; qua valde nobilis est.

III. Pasquierius censebat difficile ostendi posse originem juris Regalia. Plurimum autem coheret ea investigatio ut agnosci possit quid statuendum sit in lite qua ab Agentibus generalibus in rebus cleri mota est pro asserenda libertate quarundam Ecclesiarum.

IV. Jus illud non successit in locum investiturarum. Diversum enim non est ab investituris.

V. Consilium operis explicatur.

I. AGENDUM itaque deinceps nobis est de jure Regalia, quod ea sit præcipua libri hujus scribendi causa. Et in antecessum quidem admonendus est lector eam materiam prorsus bene tractatam esse à viris perquam eruditis, quoad questiones quæ in foro occurrunt, de modis videlicet acquirendi & conservandi Beneficij juri Regalia obnoxij. Nondum tamen repertus est quisquam qui ejus originem assecutus sit, neque ipsius vocabuli quo jus illud significatur. Id unum pertinaciter asseritur, jus Regalia ab ipsis regni initiis exortum, regia majestati connexum vinculis arctissimis, sive ita visum Episcopis in gratiam Clodovei Regis ad Christianam fidem conversi, ut placuit quibusdam; sive tandem quod ea auctoritas ita principatui competat ut necessarius non fuerit prævius Episcoporum consensus. Tum jus illud ideo Regalia vocari, quod merè regium sit, & vel inter nobiles regie dignitatis partes recensendum, adeo ut cum soli Regi competat, cum nemine alio communicari possit, exclusis etiam ab eo jure iis penes quos sub Rege puero administranda Reipublica cura est, quos Regentes regni recepto jamdiu vocabulo nominamus. Eo enim tantum tendit eorum sententia qui materiam istam omnium accuratissimè tractaverunt.

II. Verum quoniam illi in limine subsisterunt, neque ad originem juris pervenire quod à suis haud dubie initiis profectum est, cum tamen adeo illustre sit argumentum, ob dignitatem Regis & Episcoporum, quos ea res tangit, ut credi vix possit ita obscuram esse hanc materiam quin deprehendi possint hujusce juris initia & progressus, facturum me operæ pretium existimavi si in eam curam diligenter & accuratè incumberem, præsertim cum ex ea causa regnum & sacerdotium non semel dissociata sint, atque ad institutum meum omnino pertineat.

III. Deterrebat me tamen, fateor, ab ea investigatione viri clarissimi Stephani Pasquierij auctoritas, qui in suis illis Disquisitionum Francicarum libris adnotavit nondum à quoquam proditam fuisse origi-

G G g